

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Rozwój agro i ekoturystyki szansą rozwoju terenów górskich w Europejskiej sieci obszarów Natura 2000

Arkadiusz Dołęga

Szkolenie regionalne

Uwarunkowania rozwoju turystyki w Europejskiej sieci obszarów Natura 2000

Wrocław, 19 stycznia 2010 r.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Ostoje Natury 2000 na Dolnym Śląsku

40 Ostoji Natury 2000 na Dolnym Śląsku obejmujących swoim zasięgiem wszystkie pasma górskie w tym:

Karkonosze i Góry Izerskie
Góry i Pogórze Kaczawskie
Góra Zamkowa koło Wałbrzycha
Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika
Góry Sowie i Bardzkie
Góry Stołowe
Jaskinie i sztolnie w Wojcieszowie
Karkonosze
Kopalnie w Złotym Stoku
Masyw Ślęży
Panieńskie Skały
Pasma Krowiarki
Przełomy pod Książem
Rudawy Janowickie
Skałki Stoleckie
Sztolnie w Leśnej
Torfowisko pod Zieleńcem
Wzgórza Homole i Grodczyn koło Dusznki
Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie

Prawie 100 % powierzchni gminy Wleń
60 % powierzchni gminy Mirsk

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Pozapopytowe przesłanki rozwoju agroturystyki

Ograniczone możliwości rozwoju innych dziedzin gospodarki
/jedyne kierunki rozwoju obszaru/

Ograniczona efektywność prowadzonej produkcji rolnej /krótki okres
wegetacyjny, zróżnicowane ukształtowanie terenu, gleby/

Walory naturalne, potencjał dla rozwoju: różnorodnych form rekreacji
oraz turystyki w tym: aktywnego wypoczynku czy turystyki
edukacyjnej.

Podstawową determinantą i impulsem a także rdzeniem produktu
agroturystycznego jest potrzeba regeneracji sił psychofizycznych
mieszkańców dolnośląskich aglomeracji .

150 letnia tradycja Karpacz, Międzygórze dawne wsie letniskowe

Polityka turystyczna: system wsparcia i zachęt m.in. DODR LGD

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Rozwój agroturystyki w polityce turystycznej regionu

Segment	Waga (*-****)
Turystyka miejska i kulturowa, w tym również: <ul style="list-style-type: none"> • turystyka przemysłowa • turystyka związana z dziedzictwem cysterskim	****
Turystyka aktywna i specjalistyczna	****
Turystyka uzdrowskowa, w tym wellness & Spa	***
Turystyka biznesowa	****
Turystyka na terenach wiejskich	***
Turystyka weekendowa	****
Turystyka tranzytowa	*

**** - im wyższa liczba * tym wyższy waga /potencjał i ranga/.

Źródło: Aktualizacja Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego, praca zbiorowa, Polska Agencja Rozwoju Turystyki, Warszawa, styczeń 2009, s. 63.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjał bazy agroturystycznej Dolnego Śląska na tle kraju

Województwo	Liczba obiektów ogółem	Liczba obiektów całorocznych	liczba obiektów sezonowych	Liczba miejsc noclegowych	Liczba miejsc noclegowych całorocznych	Liczba miejsc noclegowych sezonowych
dolnośląskie	592	562	30	6475	6178	297
lubelskie	408	294	114	3445	2463	982
małopolskie	1590	1230	360	17927	14233	3694
podkarpackie	1074	807	267	8288	6592	1696
podlaskie	629	447	182	5751	3998	1753
pomorskie	770	542	228	7565	5227	2338
warmińsko-mazurskie	869	597	272	8164	5432	2732
wielkopolskie	474	369	105	4703	3702	1001
zachodniopomorskie	491	343	148	5616	3862	1754

Źródło: instytut Turystyki 2007 w 2000 roku 250 gospodarstw agroturystycznych w regionie

Z ogólnopolskich badań agroturystyki wynika, że tempo przyrostu bazy agroturystycznej spada (w porównaniu do lat 90-tych

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Zróżnicowanie przestrzenne bazy agroturystycznej Dolnego Śląska

Średnio w roku w gospodarstwach agroturystycznych na Dolnym Śląsku przebywa około 150 tysięcy turystów, w tym turyści zagraniczni stanowią około 15 %, są to głównie Niemcy, Holendrzy, Francuzi.

L.p	Liczba gospodarstw agroturystycznych	2006	2007	2008
1	Bory Dolnośląskie	31	37	38
2	Karkonosze i Góry Izerskie	132	126	130
3	Pogórze Kaczawskie	36	42	44
4	Ślęża	22	22	24
5.	Wzgórza Trzebnickie i Dolina Baryczy	31	34	35
6	Subregion Sowiogórski	50	52	54
7	Sudety Wałbrzyskie	60	85	88
8	Ziemia Kłodzka	199	193	200

Źródło: DODR , Opracowanie własne w podziale na subregiony turystyczne wyszczególniono górskie

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjał bazy agroturystycznej Dolnego Śląska - badania DODR

W 2008 roku DODR przeprowadził badania gospodarstw rolnych prowadzących działalność agroturystyczną na terenie województwa dolnośląskiego. W przebadanych 53 gospodarstwach w 2007 roku ustalono, że dochody z agroturystyki stanowią średnio około 33% wszystkich dochodów gospodarstwa.

Ponad 95% ankietowanych gospodarstw prowadzących działalność agroturystyczną w roku ubiegłym określiło tę działalność jako dochodową i zamierza ją rozwijać.

Średnia liczba pokoi gościnnych w jednym ankietowanym gospodarstwie wynosiła 4 przy 14 miejscach noclegowych. 73% gospodarstw oferuje od 10 do 20 miejsc.

Według ankiet, wykorzystywanych jest tylko około 18,36 % miejsc przy średniej ilości 956 osobodni w roku kalendarzowym na 1 gospodarstwo.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Baza agroturystyczna Dolnego Śląska - badania DOT

W ramach badań zrealizowanych w projekcie zleconym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki przebadano szczegółowo 300 gospodarstw wyselekcjonowanych z całości bazy. Ankieta była przeprowadzana przez ankieterów telefonicznie z właścicielami – gestorami bazy agroturystycznej. Gospodarstwa zostały wybrane metodą kwotową proporcjonalnie do liczebności gospodarstw w danym powiecie Dolnego Śląska.

Przeanalizowano różne aspekty działających na Dolnym Śląsku gospodarstw agroturystycznych w szczególności:

- poziom wykorzystania przez nie narzędzi on – line w promocji oferty, i - dystrybucji informacji
- sprzedaży oferty,
- oferty dodatkowej
- część pytań dotyczyła jakże istotnej współpracy w stowarzyszeniach agroturystycznych
- Istotną kolejną grupą pytań były te które dotyczyły wykorzystania środków z UE. Potrzebom szkoleniowym pracowników gospodarstw agroturystycznych

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

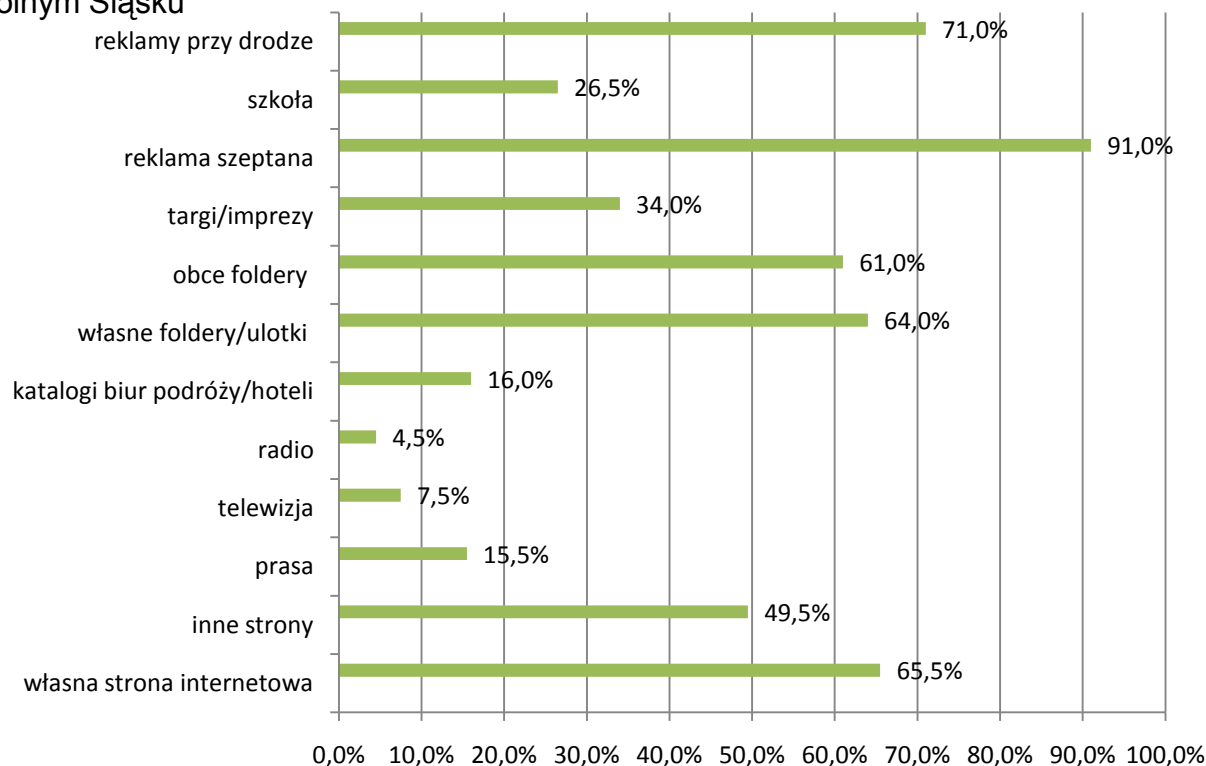

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Baza agroturystyczna Dolnego Śląska - badania DOT

Wykorzystanie narzędzi promocyjnych w działalności Gospodarstw agroturystycznych na Dolnym Śląsku

Źródło: Opracowanie własne

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

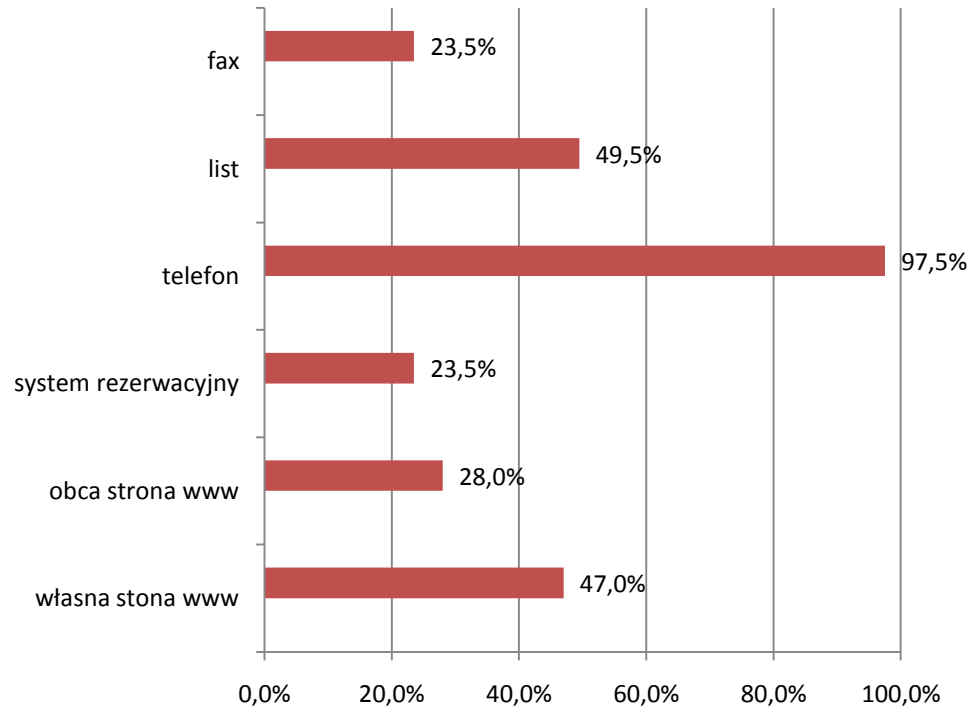

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Baza agroturystyczna Dolnego Śląska - badania DOT

Wykorzystanie kanałów sprzedaży własnej oferty przez gospodarstw agroturystycznych

Źródło: Opracowanie własne

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

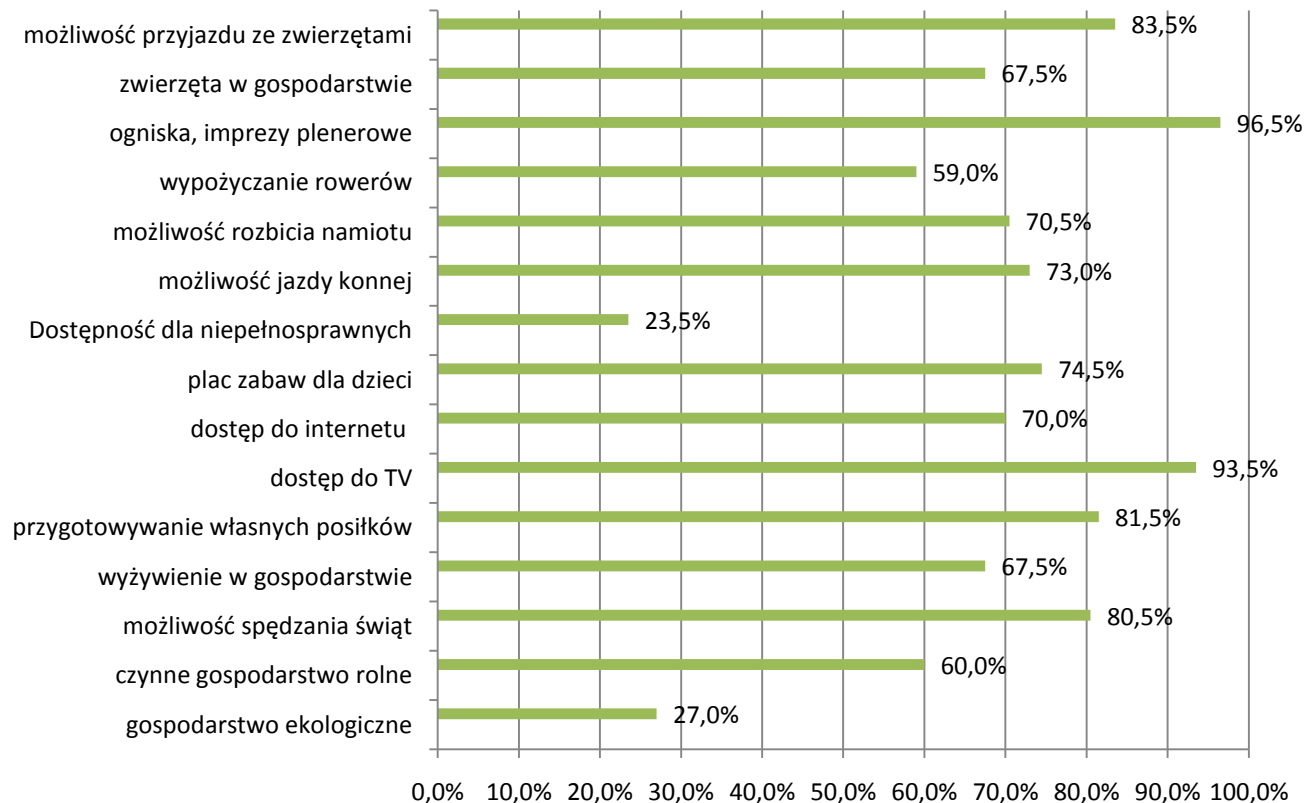

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Baza agroturystyczna Dolnego Śląska - badania DOT

Atrakcje dodatkowe w gospodarstwach agroturystycznych na Dolnym Śląsku

Źródło: Opracowanie własne

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Baza agroturystyczna Dolnego Śląska - badania DOT

Z badanych gospodarstw 27 % stanowią gospodarstwa ekologiczne. Warto zauważyć iż, często zrzeszają się one na poziomie jednej gminy tworząc interesujący wspólny Ekoprojekt. Ciekawymi inicjatywami i produktami punktowymi są tworzone ekomuzea np:

- Lubiąż – Ekomuzeum Cysterskie
- Wietszyce – Ekomuzeum Dziadoszan
- Tarchalice – Ekomuzeum "Żelazna wieś – Tarchalice
- Mściwojów – Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej i Sadownictwa
- Dobków – Ekomuzeum rzemiosła garncarskiego
- Jakubów – Ekomuzeum Jakubów
- Przemków – Ekomuzeum Pszczelarstwa

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

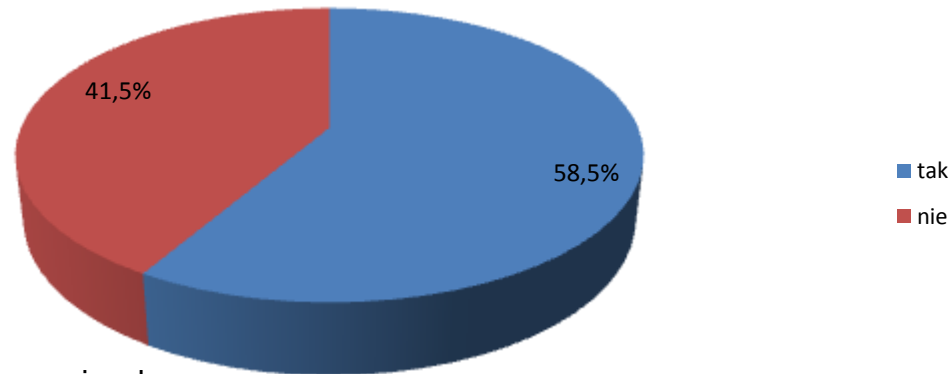

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Baza agroturystyczna Dolnego Śląska - badania DOT

Uczestnictwo w stowarzyszeniach agroturystycznych

Źródło: Oracowanie własne.

Poziom integracji środowiska agroturystycznego należy uznać za duży blisko 60 % gospodarstw agroturystycznych jest zrzeszonych w stowarzyszeniach agroturystycznych. W kolejnym pytaniu respondenci wskazali jakich działań oczekivaliby będąc członkiem stowarzyszenia

- Promocja – 50 %
- Realna współpraca w tym w tworzeniu wspólnej oferty – 22 %
- doradztwo, pomoc w uzyskaniu środków UE – 15 %
- Lobby w gminie – 13 %
- Organizacja spotkań, wymiana doświadczeń – 12 %
- zaledwie co dziesiąte gospodarstwo skorzystało ze środków UE na rozwój swojej oferty. Były to głównie środki na budowę i wyposażenie gospodarstwa oraz na sprzęt sportowy i rekreacyjny.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjalni turyści i korzystający z oferty agroturystycznej na Dolnym Śląsku – badania DOT

Celami szczegółowymi było natomiast::

Modele i motywy przyjazdu ze szczególnym uwzględnieniem pobytu w gospodarstwie agroturystycznym

Postrzeganie przez turystów poszczególnych części produktu agroturystycznego Dolnego Śląska,

Charakterystyka zmiennych socjologicznych, demograficznych, ekonomicznych potencjalnych turystów i korzystających z oferty agroturystycznej

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

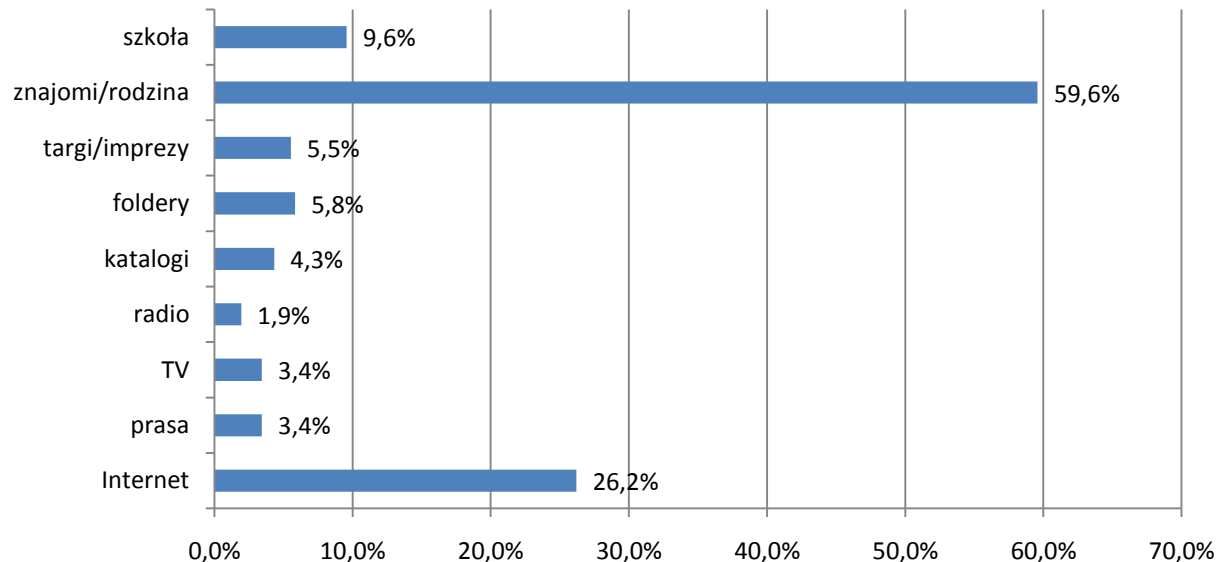

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjalni turyści i korzystających z oferty agroturystycznej na Dolnym Śląsku – badania DOT

Źródła informacji o Dolnym Śląsku wśród potencjalnie korzystających i korzystających z oferty agroturystycznej turystów

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki powinny być również wskazówką aby ich gestorzy skupili swoje wysiłki i wydatki na kanałach internetowych komercjalizacji oferty agroturystycznej.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

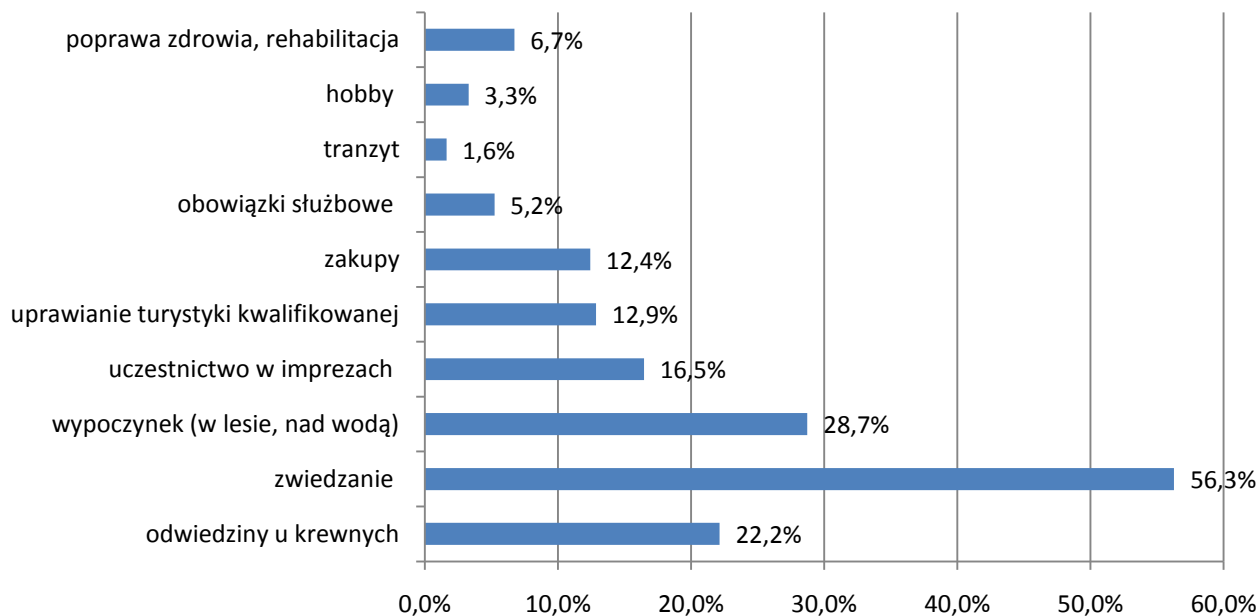

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjalni turyści i korzystających z oferty agroturystycznej na Dolnym Śląsku – badania DOT

Motywy przyjazdu potencjalnie korzystających i korzystających z oferty agroturystycznej turystów odwiedzających Dolny Śląsk

Źródło: Opracowanie własne

Jest to wyzwanie aby nie tylko zapewnić odwiedzającym komfortowe warunki wypoczynku ale również zadbać o ciekawy program dodatkowy tworzony z innymi gospodarzami w formule sieciowej.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

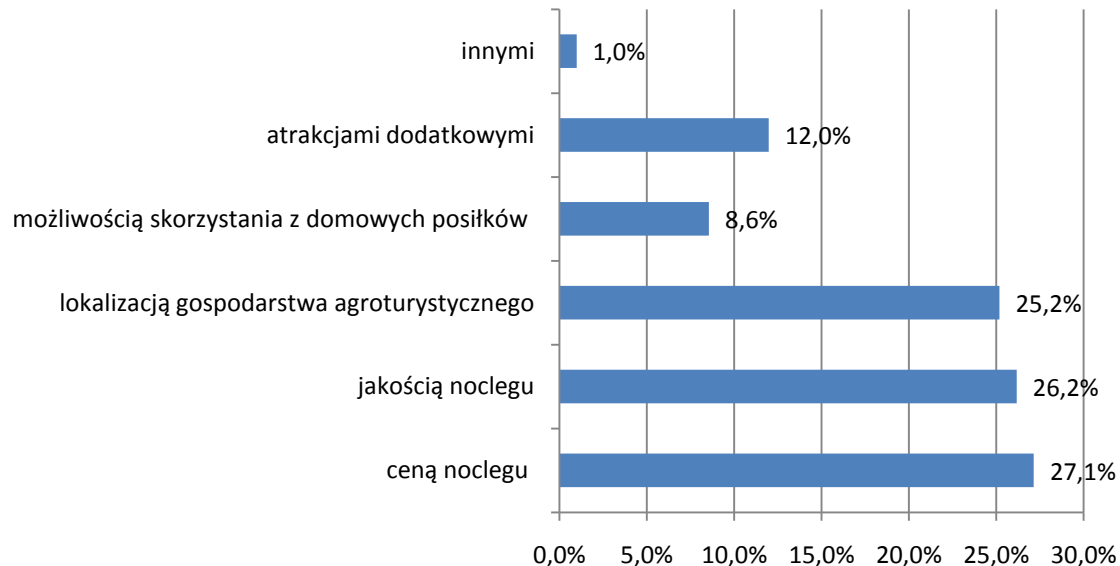

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjalni turyści i korzystających z oferty agroturystycznej na Dolnym Śląsku – badania DOT

Motywy wyboru gospodarstwa agroturystycznego przez potencjalnie korzystających i korzystających z oferty agroturystycznej turystów odwiedzających Dolny Śląsk

Źródło: Opracowanie własne

Na wykresie trzy zmienne główne odgrywają tutaj kluczową rolę i są one postrzegane przez respondentów na prawie równym poziomie są to cena, jakość oraz dostępność. Zatem przy obiektach położonych w jednej miejscowości rozstrzygającą kwestią będzie zakres atrakcji dodatkowych

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

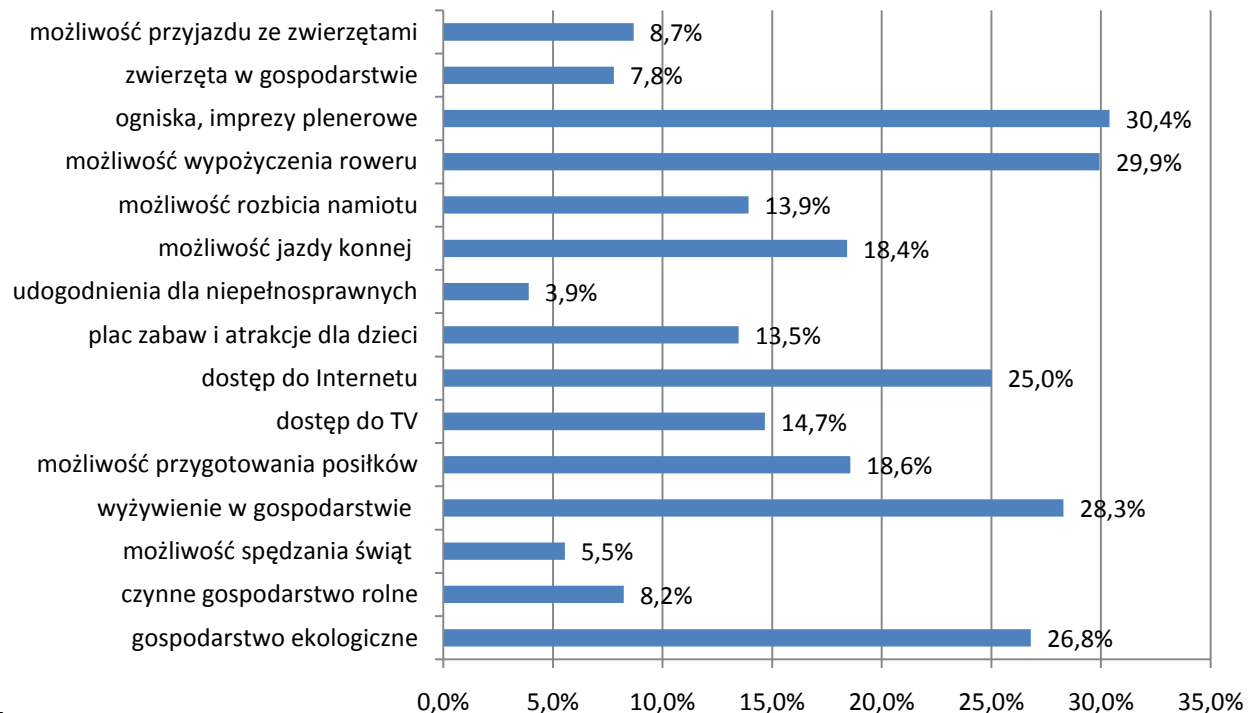

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Potencjalni turyści i korzystających z oferty agroturystycznej na Dolnym Śląsku – badania DOT

Atrakcje dodatkowe gospodarstwa agroturystycznego istotne dla potencjalnie korzystających i korzystających z oferty agroturystycznej turystów odwiedzających Dolny Śląsk

Źródło: Opracowanie własne

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Koncepcja rozwoju eko i agroturystyki w regionie

W procesie kształtowania wspólnego produktu agroturystycznego i marki danego obszaru oraz zrębów zarządzania destynacją współpraca odgrywa kluczowe znaczenie. Wspólna platforma współpracy powinna być tworzona w formule sieciowej.

Źródło: Opracowanie na podstawie A.Stasiak

- Koegzystencja
- Koordynacja
- Kooperacja

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Koncepcja rozwoju eko i agroturystyki w regionie

.Założeniem takiej kooperacji powinna być formuła sieciowa w modelu partnerstwa publiczno-prywatnego, niekoniecznie tylko i wyłącznie z wykorzystaniem norm stosownej ustawy

Formuła współpracy	Charakterystyka
Partnerstwo długofalowe sformalizowane	Zapewnia stabilność funkcjonowania Precyzyjnie określa rolę każdego z partnerów Umożliwia planowanie i realizację długofalowych przedsięwzięć Wymaga determinacji i jednoznacznej deklaracji chęci współpracy W praktyce trudne do przeprowadzenia, z uwagi na reprezentację różnych grup interesów w grupie partnerskiej (zestawienie sektora prywatnego z publicznym) Często długotrwały proces tworzenia
Partnerstwo sformalizowane krótkoterminowo zawiązywane w celu realizacji określonych zadań	Oparte na jednorazowych umowach (krótki proces tworzenia) Umożliwia przepływ środków finansowych pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym, przeznaczonych na realizację wspólnych celów Po zrealizowaniu celu, dla którego umowa została zawarta często współpraca jest zarzucana Grupa partnerska w takiej formule nie realizuje z reguły długofalowych przedsięwzięć, a raczej małe etapy szerszych projektów
Współpraca niesformalizowana, oparta na dobrowolnej realizacji zadań dla osiągnięcia wspólnego celu	Może przybierać formę długofalowej, jak i krótkoterminowej współpracy Oparta na dobrej woli współpracy partnerów Brak skomplikowanych procedur, co przyspiesza czas realizacji zadań W praktyce najczęściej każdy z partnerów realizuje swoje zadania, które w efekcie końcowym składają się na spójną całość Formuła trudna do koordynacji, wymaga lidera Głównym źródłem finansowania działań są środki własne poszczególnych partnerów, utrudniony jest dostęp do innych źródeł

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Koncepcja rozwoju eko i agroturystyki w regionie

Idea łączenia partnerów rynku agroturystyki w ramach subregionów turystycznych Dolnego Śląska, a tym samym tworzenie subregionalnych produktów agroturystycznych w formule sieciowej niesie ze sobą szereg pozytywnych zmian, tj.:

- następuje nasilenie i umocnienie formalno-prawne współpracy między podmiotami rynku agroturystycznego i innymi sektorami rozwoju turystyki,
- następuje zdecydowana poprawa procesu wymiana doświadczeń w ramach tzw. „klastrow agroturystycznych” skupiających poszczególnych agroprzedsiębiorców czy też jednostki samorządu terytorialnego zainteresowanych rozwojem agroturystyki, a też produktu agroturystycznego, w tym także jego komercjalizacji,
- partnerzy rynku agroturystycznego poznają i lepiej rozumieją wzajemne potrzeby, w tym w sferze merytorycznej i finansowej / oczekiwane zyski /,
- następuje wymiana poglądów, strony uzyskują dodatkową wiedzę i umiejętności, co pozwala na konstruowanie nowych typów produktów agroturystycznych,
- wytwarza się mechanizm umożliwiający wspólne pozyskiwanie dofinansowania ze środków UE, a tym samym korzystne dla stron ograniczanie potrzeby tzw. wkładu własnego do projektów,
- nasila się promocja siebie i regionu/miejsca/obiektu;

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Koncepcja rozwoju eko i agroturystyki w regionie

Do głównych zadań Grup Partnerskich w agroturystyce powinny należeć:

- Rozwój i modernizacja poszczególnych elementów produktu turystycznego
- Komercjalizacja lokalnego produktu turystycznego poprzez:
  - Stworzenie oferty lokalnej - wraz z ceną
  - Promocja tego produktu (oferty turystycznej)
  - Sprzedż produktu (oferty turystycznej)
- Działania na rzecz korzystnych dla produktu rozwiązań - lobbying

Działania można by podzielić na zewnętrzne, a więc:

Ekonomiczne:

Pozyskiwanie czynników finansowych, inwestycyjnych, prorozwojowych

Pozyskiwanie funduszy: krajowych i zagranicznych

Społeczne - zachęcanie ludzi do:

Osiedlania się na danym terytorium

Zakładania instytucji społecznych (stowarzyszenia, zespoły, teatry, inne formy sztuki)

Pobytu w określonym czasie – turystyka

Działania wewnętrzne zaś powinny być:

Skierowane do pracowników samorządów:

Polepszenie jakości obsługi petentów

Zwiększenie zaangażowania w wykonywane obowiązki (czynnik motywacyjny)

Skierowane do mieszkańców:

Zmiany postaw wobec spornych kwestii

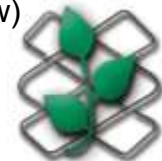
Aktywizacja wybranych grup społecznych

Propagowanie pożytecznych idei (np. ekologicznych)

Propagowanie przyjaznych postaw wobec przyjezdnych (turystów)

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Koncepcja rozwoju eko i agroturystyki w regionie

. Podstawowe cele działania grupy produktu agroturystycznego na przykładzie subregionalnego produktu turystycznego Pogórza Kaczawskiego „Agroturystyczny Szlak Winno – Miodowy”

Cel działania grupy produktowej	Działania podejmowane z lokalnymi jednostkami samorządu terytorialnego
Promocja marki "Pogórza Kaczawskiego" jako produktu agroturystycznego	Wsparcie finansowe działań promocyjnych w tym poprzez LOT i ROT
Oznakowanie dróg Pogórza Kaczawskiego logiem „Agroturystyczny Szlak Winno – Miodowy ”	Pozyskiwanie środków z dotacji UE, wsparcie merytoryczne w procesie inwestycji, bieżące utrzymywanie znaków E-22
Druk broszur, folderów, przewodnika, wydawnictw kulturalnych promujących " Agroturystyczny Szlak Winno – Miodowy”	Pozyskiwanie środków z dotacji UE, wsparcie finansowe procesu produkcji i dystrybucji materiałów promocyjnych
Organizacja agroturystycznych imprez	Współorganizacja, wsparcie finansowe i techniczne, udzielania patronatów nad imprezami, udział VIP
Ochrona krajobrazu Pogórza Kaczawskiego	Ułatwienia w procedurze inwestowania, wspólne działania promocyjne, działania d/t prowadzenie zrównoważonego rozwoju i zachowania autentycznego krajobrazu,

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Koncepcja rozwoju eko i agroturystyki w regionie

. Ostatnim etapem ale także istotnym komercjalizacji oferty jest pojawienie się na rynku lokalnego touroperatora i sprzedaż oferty grupy produktowej. Jest to lokalne, komercyjne biuro podróży, obsługujące turystykę przyjazdową, w szczególności zajmujące się:

Tworzeniem, Zarządzaniem, Sprzedażą lokalnych produktów turystycznych
Uczestnikami TOL powinni być wszyscy zainteresowani - przede wszystkim członkowie Lokalnej Organizacji Turystycznej

Zadania jakie ma spełnić TOL to:

- Komercyjna współpraca z lokalnymi dostawcami usług turystycznych, co skutkuje:
- Tworzenie baz danych:
- Dbanie o wizerunek
- Pozyskiwanie i współpraca z tour operatorami zewnętrznym
- Rezerwacja usług
- informacja turystyczna - jako zadanie zleczone
- Promocja - również jako zadanie zleczone

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Dziękuję za Uwagę

Dolnośląska Organizacja Turystyczna

ul. Igielna 13

50 – 117 Wrocław

www.dot.org.pl

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU